

ปัจจัยสู่ความสำเร็จของนักบัลเลตชายไทย

FACTORS AFFECTING THE SUCCESS OF A MALE THAI BALLET

ประวัติศาสตร์ เหลลาทอง*

ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์**

ดร.วุฒิพงษ์ ใจจรนชัยมศรี**

บทคัดย่อ

บัลเลต คือ การเต้นรำในเชิงการละครชนิดหนึ่งที่พัฒนาขึ้นในยุโรป บัลเลตเข้ามาในประเทศไทยได้มีการเติบโตแพร่กระจายจากเมืองหลวงไปสู่จังหวัดต่างๆ และเป็นที่ยอมรับมากขึ้นในปัจจุบัน แต่กระนั้นก็ยังมีความขัดแย้งกันระหว่างบัลเลตกับค่านิยมไทย สังคมไทยยังมองอีกว่าบัลเลตเป็นศิลปะที่อ่อนช้อย สวยงาม และค่อนข้างไปด้วยกันได้กับผู้หญิง หากผู้ชายหันมาเต้นบัลเลตจึงถูกมองไปในต่างๆ นานา ทำให้ผู้ชายไทยที่จะมาเรียนบัลเลตมีน้อย และเมื่อหันมาประกอบอาชีพบัลเลตก็มีสิทธิ์ได้รับแรงกดดัน และความอึดอัดดังกล่าวจากสังคม แต่อย่างไรก็ตามในประเทศไทยก็ยังมีผู้ชายที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยวิชาชีพบัลเลตนี้ได้ และเขาเหล่านั้นยังสามารถประสบความสำเร็จด้วยวิชาชีพบัลเลตนี้ได้

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความสำเร็จของนักบัลเลตชายไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการการศึกษาจากเอกสาร และการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ จากนักบัลเลตผู้ประสบความสำเร็จตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด 5 ท่าน จากนั้นจึงนำข้อมูลมารวบรวม จัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ เรียบเรียงข้อมูลนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์พบว่านักบัลเลตชายที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมีปัจจัยที่สนับสนุนทั้งภายนอกและภายในตนเอง หากจำแนกให้เห็นเด่นชัดสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ 1.คุณลักษณะเด่นของนักบัลเลตชาย 2.ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักบัลเลตชาย และ 3.ทัศนคติสร้างความสำเร็จ แต่สิ่งสำคัญเหนืออื่นใดคือการสร้างลักษณะนิสัย พฤติกรรม การกระทำอันส่งผลสู่ความเป็นนักบัลเลตชายในอนาคต และการเจอครูที่ดี เก่ง สามารถสอนพัฒนาตัวเราให้เป็นนักบัลเลตที่เก่งได้ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญอันนำไปสู่ส่วนสำคัญอื่นๆ ในการสร้างความสำเร็จในการเป็นนักบัลเลตชาย ซึ่งแต่ละส่วนล้วนมีความสำคัญที่ส่งผลถึงกันและกันกล่าวคือ ถ้าหากเรามีคุณสมบัติข้อที่ 1.คุณลักษณะเด่นของนักบัลเลตชาย ก็ส่งผลให้เกิดข้อที่ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักบัลเลตชาย ตัวอย่างเช่น ถ้าเรามีความสามารถทางการเต้นบัลเลตที่โดดเด่น เราก็จะมีโอกาสได้รับโอกาสในการแสดงบัลเลตที่หยิบยื่นให้จากผู้ที่เห็นความสามารถของเรา และโอกาสนั้นกลับมาเป็นประสบการณ์ก่อเกิดทัศนคติเรื่องแนวทางการสร้างความสำเร็จในข้อ 3.ทัศนคติสร้างความสำเร็จ และเมื่อมีทัศนคติที่ถูกต้องก็นำไปสู่การปฏิบัติตัวที่ถูกต้องก่อนจนในที่สุดก็ก่อเกิดคุณสมบัติในข้อที่ 1 ขึ้นนั่นเอง ฉะนั้น ไม่ว่าจะเริ่มต้นที่ข้อไหนหากยังดำรงคุณสมบัติยึดถือปฏิบัติอย่างแน่วแน่ก็จะส่งผลให้เกิดข้ออื่นๆ ตามมาและส่งผลก่อเกิดความสำเร็จในการเป็นนักบัลเลตได้

* นักศึกษา สาขาการวิจัยทางศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ABSTRACT

Ballet, one that was first developed in Europe, is a kind of dance popularly performed in the theater. Once introduced in Thailand, ballet has gained its popularity and is thus growing and spreading from the capital to the provinces. It is now widely well-known elsewhere in the country. Despite of its popularity, there is yet a conflict between ballet and the Thai values. The Thai society has always considered ballet as a beautiful and delicate art, which goes rather relatively well with women. In contrast, if men turned into ballet, they would possibly be negatively viewed in a variety of lights. As a result, the Thai men who have enrolled in the ballet lessons are thus less in number. Moreover, if these men turned into a professional ballet, again they would be susceptible to an uncomfortable pressure and social awkwardness from the society. However, Thailand has yet had the men who can survive this type of profession. And these men can still make a successful living with the professional ballet.

The objective of this study was to investigate into the factors that affect the success of the Thai male ballet. The study was a qualitative type of research, which based heavily on the study of documents and data collected from the fields by using surveys, observations, and interviews of five successful ballets who have passed the defined criteria. The data were then gathered, categorized, analyzed, and edited before being presented in a form of descriptive analysis.

The analysis revealed that the male ballets who succeeded in the profession must have the support from both external and internal factors. Such the factors can be divided into three kinds: 1. the outstanding characteristics of the male ballet himself, 2. the factors that affect the success of the male ballet, and 3. the attitudes that create success. However, the important thing above all is to build character and behaviors that can result in shaping up an ideal ballet man. Having a good instructor can also help improve a man into the great one. These together become important and hence leading to other important parts of creating a successful male ballet. Each of which has its own importance that affects others, that is to say, if one is possessed with the first factor, his first factor will then lead to the second one. This is simply to say, for instance, the more outstanding characteristics one has, the greater chance to perform ballet given by those who witnessed his capability. That opportunity will, in turn, become experience of which later forms a productive attitude toward the idea that creates successful deals in the last factor. Once a man is equipped with proper attitude, it is this attitude that leads him to the right practice, which in turn becomes the first factor. This goes round and round as a circle. To summarize, it does not matter for a man to start with what factors. As long as he is determined to hold on at one particular factor, that factor will later bring about the other factors that lead to the success of becoming a professional male ballet.

ภูมิหลัง

บัลเลต์ คือ การเต้นรำในเชิงการละคร ชนิดหนึ่งที่พัฒนาขึ้นในยุโรปตะวันตก ระหว่างปีคริสต์ศักราช 1300-1600 การเต้นบัลเลต์ไม่จำเป็นที่จะต้องเต้นบนปลายเท้าเสมอไป เพียงแต่การเต้นบนปลายเท้าโดยสวมรองเท้าหัวตัด ปลายแข็งที่เรียกว่า Point Shoe เป็นลักษณะเด่นของการเต้นบัลเลต์ ท่าเคลื่อนไหว ทิศทาง การจัดองค์ประกอบของร่างกายในการเต้นบัลเลต์จะมีข้อกำหนดเฉพาะ ซึ่งการเคลื่อนไหวร่างกายของผู้ที่เต้นต้องทำให้ได้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของท่าทักะนั้นๆ จึงถือว่าเต้นได้ ชื่อท่าบัลเลต์ส่วนมากเป็นภาษาฝรั่งเศส

(สุรพล วิรุฬห์รักษ์. 2543 : 4) ยุคสมัยของบัลเลต์แบ่งได้ 2 ยุค ได้แก่ บัลเลต์โรแมนติก ลักษณะพิเศษหรือจุดเด่นของบัลเลต์ในรูปแบบนี้ คือ นักบัลเลต์หญิงจะมีความโดดเด่นและมีบทบาททางการแสดงมากกว่านักบัลเลต์ชายอาจกล่าวได้ว่ายุคนี้เป็นยุคทองของนักบัลเลต์หญิงเลยก็ว่าได้ นอกจากนี้สิ่งหนึ่งที่เป็นจุดเด่นที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ เรื่องราวหรือวรรณกรรมที่ใช้ในการแสดงจะเป็นเรื่องราวเหนือธรรมชาติที่จะพรรณนาถึงความรัก จิตวิญญาณ สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ สิ่งเพ้อฝัน และจินตนาการ อาทิบัลเลต์เรื่อง ลาซีลฟีด จีเซล เป็นต้น ยุคต่อมาคือ บัลเลต์คลาสสิก เป็นพัฒนาการของบัลเลต์โรแมนติกที่องค์ประกอบทุกอย่างที่มีอยู่ในบัลเลต์โรแมนติกได้รับการพัฒนาให้มีความทันสมัยมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องราววรรณกรรมที่ใช้ในการแสดง เครื่องแต่งกายของนักแสดง ฉากไฟ แสงสี ตลอดจนการฝึกปฏิบัติในการทำระบวนท่าเทคนิคที่มีความพิสดารความซับซ้อนยากต่อการปฏิบัติ (พีระ พันธุก้าว : 60 – 61) ในยุคบัลเลต์คลาสสิกนี้ท่าเทคนิคต่างๆ เกิดขึ้นมากมายและแบ่งแยกระหว่างชายหญิงให้มีความชัดเจนในรูปแบบการเต้นมากยิ่งขึ้น บทบาทของนักบัลเลต์ชายจึงมีความสำคัญมากในด้านการใช้ท่าเต้นที่มีเทคนิคที่ยากแสดงถึงพลังกำลัง เช่น การกระโดด การหมุนตัว การกระโดดพร้อมหมุนตัว การทำเทคนิคขั้นสูงที่รวดเร็วและนำตี้นเต้น พลังกำลังในการประคับประคองนักบัลเลต์หญิง การประคองการหมุนของนักบัลเลต์หญิงให้อยู่ในอ้อมแขน เป็นต้น

เมื่อประเทศไทยเริ่มรู้จักบัลเลต์และได้ขยายตัวอย่างแพร่หลาย ในยุคแรกเริ่มคือ พ.ศ.2477 ขณะที่พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ได้รับตำแหน่งเป็นอธิบดีกรมศิลปากร ได้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ ซึ่งต่อมาในภายหลังได้กลายมาเป็นวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดกรมศิลปากรสาขานาฏศิลป์สากลหรือบัลเลต์ซึ่งเป็นหนึ่งในวิชาเอกขณะนั้น ยุคต่อมาคือ พ.ศ.2497 กับการเข้ามามีบทบาทของคุณหญิงเจนเจียฟ เลสปีนยอล เดมอน ผู้การพัฒนางานบัลเลต์ประเทศไทย อันจะถือเป็นการเริ่มต้นสู่ความรุ่งเรืองของวงการบัลเลต์ก็ว่าได้ เนื่องจาก ท่านผู้หญิงทัศนีย์ บุญยคุปต์ ซึ่งดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนจิตรลดาในขณะนั้นได้มาพบคุณหญิงเดมอน เพื่อแจ้งว่าสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงมีพระประสงค์ที่จะให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราชกัญญา และพระสหายได้ทรงศึกษาบัลเลต์กับคุณหญิงเดมอน (อรรถจมาภรณ์ ชัยวิสุทธิ. 2550 : 11-12) และต่อมาก็ได้มีการผลิตงานการแสดงบัลเลต์ หน้าพระที่นั่งโดยมีคุณหญิงเดมอนเป็นผู้แสดงหรือออกแบบและดูแลการแสดง จากนั้นบัลเลต์ก็เติบโตเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากขึ้นมีการกระจายตัวไปสู่ต่างจังหวัด และมีการแสดงบัลเลต์เกิดขึ้นมากมายหลายชุดการแสดง หลายสถานที่แสดงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันบัลเลต์นั้นก็ยังมีอยู่ทั้งทางภาครัฐและเอกชน

หากกล่าวถึงนักเต้นหรือนักแสดงบัลเลต์ซึ่งเป็นอาชีพหนึ่งที่ประกอบวิชาชีพอย่างสุจริต แต่เมื่อมองเข้าไปสู่สังคมไทยเราแล้วยังพบกับค่านิยมที่ว่าอาชีพเดินกินรำกิน ซึ่งในยุคสมัยเริ่มแรกของบัลเลต์ พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ท่านเคยเขียนในประวัติว่า “โรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์แห่งนี้ได้ตั้งขึ้นท่ามกลางมรสุมแห่งการนิทาว่าร้าย การโจมตีทุกทิศทุกทางในหนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับ เพราะตั้งแต่เกิดมาเป็นประเทศไทยก็ไม่เคยมีโรงเรียนชนิดนี้งานเดินกินรำกินถือว่าเป็นงานชั้นต่ำแม้จะรู้กันว่ามีอยู่ในนานาประเทศที่เจริญแล้วก็ยังเห็นกันอยู่ว่าไม่เหมาะสมสำหรับประเทศเรา” (พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ : 53) และค่านิยมนี้ก็ยังคงแฝงอยู่ในสังคมไทยกระทั่งปัจจุบันนี้

แม้ว่าบัลเลต์จะเติบโต แพร่กระจายจากเมืองหลวงไปสู่จังหวัดต่างๆ และเป็นที่ยอมรับมากขึ้น แต่กระนั้นยังมีความขัดแย้งกันระหว่างบัลเลต์กับค่านิยมไทย สังคมไทยยังมองว่าบัลเลต์เป็นศิลปะที่อ่อนช้อย สวยงาม และค่อนข้างไปด้วยกันได้ดีกับผู้หญิง หากผู้ชายหันมาเต้นบัลเลต์ก็มักจะถูกมองไปในลักษณะแปลกแยก เบี่ยงเบนทางเพศ เพราะบัลเลต์ควรเป็นศิลปะการแสดงของผู้หญิง นั่นจึงทำให้ผู้ชายไทยที่จะมาเรียนบัลเลต์มีน้อย และเมื่อหันมาประกอบอาชีพบัลเลต์ก็มีสิทธิ์ได้รับเรือกดดัน และความอึดอัดดังกล่าวจากสังคม

ผู้วิจัยเสนอแนะว่า การดูสังคมไทยมองว่าบัลเลต์เป็นอาชีพเดินกินรำกินเป็นอาชีพที่มีไว้สำหรับผู้หญิง หากผู้ชายมาเต้นบัลเลต์ก็ถูกมองไปต่างๆ นานา ส่งผลต่อเหล่านักเต้นหรือนักแสดงบัลเลต์จากผู้วิจัยได้คลุกคลีในวงการบัลเลต์มา

เกือบ 10 ปี คือ นักบัลเลต์ชายในประเทศไทยเมื่อเทียบสัดส่วนกับนักเต้นบัลเลต์หญิงแล้วถือว่ายังขาดแคลนอยู่มาก ซึ่งแท้ที่จริงแล้วบทบาทในการแสดงบัลเลต์ในหลายๆเรื่อง จะให้ความสำคัญของนักบัลเลต์ชายไม่ยิ่งหย่อนไปกว่านักบัลเลต์หญิงเลย อีกทั้งเห็นได้จากนักบัลเลต์ชายที่มีชื่อเสียงระดับโลกในประวัติศาสตร์บัลเลต์ อาทิ Vaslav Nijinsky นักบัลเลต์ชายที่โดดเด่นในหมู่นักเต้นชายด้วยกันของคณะบัลเลต์ The Ballet Russes ในช่วงค.ศ.1909 หรือ Rudolph Nureyev นักบัลเลต์ชาวรัสเซียที่ไปอยู่ฝรั่งเศส และสร้างชื่อเสียงในการเป็นนักบัลเลต์ชายที่เก่งทางด้านเทคนิคและอารมณ์ เขาือนักเต้นบัลเลต์ที่โด่งดังมากในยุคนั้น เป็นต้น

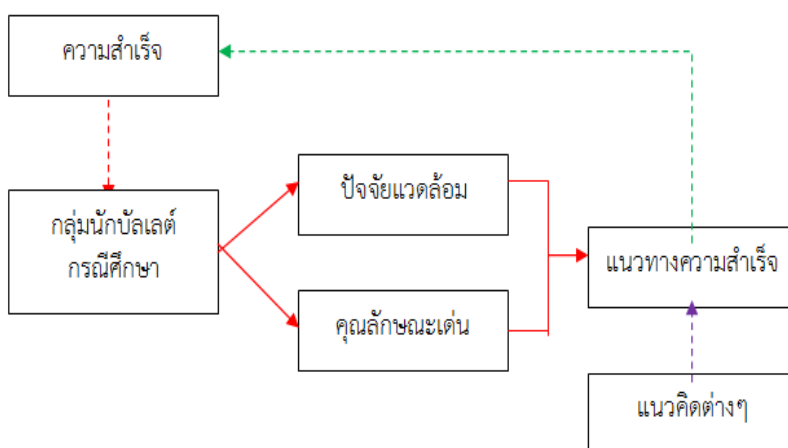
อย่างไรก็ตามในประเทศไทยก็ยังมีผู้ชายที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยวิชาชีพบัลเลต์นี้ได้ และเขาเหล่านั้นยังสามารถประสบความสำเร็จด้วยวิชาชีพบัลเลต์นี้ได้อีกด้วย จากความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่า การประสบความสำเร็จของนักบัลเลต์ชายในประเทศไทยนั้นมีเหตุปัจจัยอย่างไรบ้าง และเส้นทางชีวิตของพวกเขาเหล่านั้นดำเนินมาถึงความสำเร็จนั้นได้อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางให้คนรุ่นหลังได้ทราบว่า วิชาชีพบัลเลต์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถเลือกเพื่อสร้างความสำเร็จกับตัวเองหรือคนอื่นๆ ได้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะเด่นของนักบัลเลต์ชาย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักบัลเลต์ชาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยแสดงกระบวนการการวิจัยโดยตั้งนิยามแห่งความสำเร็จของนักบัลเลต์ชายขึ้นสำหรับงานวิจัยครั้งนี้เป็นลำดับแรกเพื่อกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่ถือเป็นนักบัลเลต์ชายไทยผู้ประสบความสำเร็จ ลำดับที่สองคือคัดเลือกนักบัลเลต์ชายไทยผู้ประสบความสำเร็จที่มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นกรณีศึกษาในกลุ่มนักบัลเลต์ยุคปัจจุบันเพื่อทำการศึกษาและวิจัยสำหรับหาปัจจัยแห่งความสำเร็จแวดล้อมและคุณลักษณะเด่นจากนั้นคือการคัดกรองเพื่อหาแนวทางแห่งความสำเร็จของนักบัลเลต์ชายไทย ลำดับที่สามคือนำแนวคิดแห่งความสำเร็จในมิติต่างๆ ที่มีความสอดคล้องกับแนวทางแห่งความสำเร็จของนักบัลเลต์ต่อไป

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้า เรื่อง ปัจจัยสู่ความสำเร็จของนักบัลเลตชายไทย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยรวบรวมจากเอกสารทางวิชาการ ด้านประวัติบัลเลตทั่วไป (พอสังเขป) ประวัติบัลเลตในประเทศไทย นักบัลเลตชายไทย ปัจจัยความสำเร็จ เครื่องชี้วัดความสำเร็จ รวมไปถึงการเก็บข้อมูลภาคสนาม จากนั้นจึงนำข้อมูลมารวบรวม จัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ เรียบเรียงข้อมูล นำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. วิธีวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. พื้นที่ในการวิจัย งานวิจัยครั้งนี้กำหนดกรณีศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่เกี่ยวกับงานวิจัยจึงใช้พื้นที่ในการวิจัยเป็นไปตามที่อยู่ของกรณีศึกษาโดยส่วนหลักอยู่ที่กรุงเทพฯและทางภาคอีสานคือ ขอนแก่นและมหาสารคาม

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แบ่งขอบเขตของกรณีศึกษาออกเป็นได้ ดังนี้

กลุ่มนักบัลเลตกรณีศึกษา หมายถึง กลุ่มมุ่งเน้นที่ศึกษาเพื่อใช้ตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้โดยมีคุณลักษณะตามเกณฑ์การคัดเลือกในกลุ่มนี้เป็น 4 ข้อ คือ

- มีการแสดงบัลเลตมาเป็นระยะเวลามากกว่า 15 ปี นับจากการเปิดตัวการแสดงบัลเลตสู่สายตา

สาธารณชนครั้งแรก

- มีการแสดงหรือผลิตงานบัลเลตสู่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

- มีบทบาทสำคัญต่อวงการบัลเลตในห้วงเวลาหนึ่งๆ ในด้าน งานแสดง งานสร้างสรรค์ที่สำคัญการ

พัฒนางานบัลเลต การศึกษา ทางด้านบัลเลตในประเทศไทย

- สามารถใช้บัลเลตเป็นพื้นฐานส่วนสำคัญต่อวิชาชีพมาจนปัจจุบัน

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถคัดเลือกกรณีศึกษาได้ทั้งหมด 5 คน ได้แก่

1. ครูเอกชัย ไก่แก้ว

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริมงคล นาฏยกุล

3. ดร.พีระ พันลูกท้าว

4. อาจารย์ชิตพล เปลี้นศิริ

5. นายพัลลภ นามโสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยสู่ความสำเร็จของนักบัลเลตชายไทย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ประกอบด้วย

1.1 แบบสังเกต (Observation) เป็นแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ใช้ในการสังเกตกรณีศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อตอบวัตถุประสงค์ด้านคุณลักษณะเด่น

1.2 แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interviews) เพื่อใช้สัมภาษณ์กรณีศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อตอบวัตถุประสงค์ด้านคุณลักษณะส่วนตัว วิสัยทัศน์และปัจจัยแวดล้อม

1.3 การสนทนากลุ่ม (Focused Group Guideline) เพื่อใช้สัมภาษณ์กรณีศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อตอบวัตถุประสงค์ด้านคุณลักษณะส่วนตัว วิสัยทัศน์และปัจจัยแวดล้อม ที่มีทิศทางเดียวกัน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ยกหลักการเก็บข้อมูลที่มีลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย และสามารถตอบคำถามของการวิจัยได้ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งมีวิธีการเก็บข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของนักบัลเลตชายที่ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทำการวิจัย ตลอดจนศึกษาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวกับประวัติบัลเลต

วิทยานิพนธ์ประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ระดับบัณฑิตศึกษาเรื่อง “ประวัติบัลเลตในประเทศไทย” ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2542 โดย สุพรรณิ บุญเพ็ง กล่าวถึงประวัติบัลเลต การแพร่กระจายและการเจริญเติบโตของบัลเลตในประเทศไทยทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ทำให้เห็นว่าบัลเลตมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องและยาวนานทั้งยังมีบทบาทสำคัญในวงราชสำนักในเรื่องของการใช้ศิลปะบัลเลตเพื่อต้อนรับคณะทูต แยกจากต่างบ้านต่างเมือง

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาพัฒนาการศิลปะการเต้นบัลเลตในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น” ปีการศึกษา 2550 โดย อรรถมาภรณ์ ชัยวิสุทธิ กล่าวถึงการเข้ามาของบัลเลตในประเทศไทยครั้งแรกมี 2 ระลอก คือ ยุคแรกเริ่มคือ พ.ศ.2477 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ ซึ่งต่อมาในภายหลังได้กลายมาเป็นวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดกรมศิลปากรสาขานาฏศิลป์สากลหรือบัลเลตซึ่งเป็นหนึ่งในวิชาเอกขณะนั้น ยุคต่อมาคือ พ.ศ.2497 กับการเข้ามามีบทบาทของคุณหญิงเจเนเวียฟ เรสบันยอล เดมอน ผู้การพัฒนาวงการบัลเลตประเทศไทย

เอกสารประกอบการเรียน การสอน วิชา History of Dance ในส่วนของนาฏศิลป์ตะวันตก โดย พีระพันธ์ ลูกท้าว กล่าวถึง ประวัติการกำเนิดอันยาวนานของบัลเลตที่ถือกำเนิดขึ้นในยุโรปอยู่ในช่วงระหว่างยุค Renaissance หรือยุคสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ประมาณ ค.ศ. 1300 1600 ณ ราชสำนักแห่งอิตาลีและฝรั่งเศส และยังกล่าวในลักษณะของการเต้นรำเป็นเครื่องบ่งชี้พื้นฐานทางความคิด การเคลื่อนไหวร่างกายตลอดจนลักษณะทางกายภาพของผู้แสดงในช่วงยุคสมัยนั้น

เอกสารประกอบการเรียน การสอน วิชา Western Dance เรื่อง “ Inside Western Dance ” โดย พีระพันธ์ ลูกท้าว กล่าวถึง บทบาทการแสดงของนักบัลเลตชายที่เริ่มมาให้ความสำคัญทัดเทียมกับนักบัลเลตหญิงในยุคบัลเลตคลาสสิก ซึ่งการเต้นของนักบัลเลตชายจะมีความสำคัญในด้านพลังกำลังในการยกนักบัลเลตหญิงให้สูงเหนือศีรษะบนการประคับประคองการหมุนของนักบัลเลตหญิงให้อยู่ในอ้อมแขน เทคนิคการเต้นที่กำลังกำลังทางการกระโดด การหมุนหรือการกระโดดพร้อมหมุนอย่างรวดเร็ว เป็นต้น

รวมบทความศิลปะการแสดงโดย ผศ.พีรพงศ์ เสนไสย กล่าวถึง การแพร่กระจายบัลเลตสู่ภาคอีสานคือมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งผู้มึบทบาทต่อการสรรหาที่ปรึกษา เพื่อร่างหลักสูตรนาฏศิลป์ตะวันตก ครั้งนั้นประกอบด้วยอาจารย์อารีย์ สหเวชภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านบัลเลต ซึ่งสำเร็จการศึกษาบัลเลตโดยตรงจากกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ หรือ The Royal Academy of Dance, London. อีกทั้งท่านเป็นที่ปรึกษาหลักสูตรด้านบัลเลตให้แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีอาจารย์เอกชัย ไก่แก้ว อาจารย์จากโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น ผู้มีประสบการณ์ และได้รับการถ่ายทอดด้านบัลเลตจาก คุณหญิงเจเนเวียฟ เรสบันยอล เดมอน ผู้ซึ่งเป็นสุดยอดนักบัลเลตหญิงแห่งฝรั่งเศส ซึ่งได้ติดตามสามีมาพำนักอาศัย ณ ประเทศไทย เพื่อทำงานให้กับสถานทูตสหรัฐอเมริกา ประจำประเทศไทย ซึ่งคุณหญิงเจเนเวียฟ เรสบันยอล เดมอน มีบทบาทอย่างสูงต่อการเผยแพร่บัลเลตในราชสำนักไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน รวมถึงอาจารย์ศิริมงคล นาฏยกุล บัณฑิตจากภาควิชานาฏศิลป์ตะวันตก คณะศิลปกรรม

ศาสตราจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2538 และสำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) นาฏยศิลป์ไทย จากคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2546 ทั้ง 3 ท่านล้วนเป็นบรมครูแห่งวงการบัลเลต์ และเป็นผู้มีบทบาทในการร่างหลักสูตรนาฏยศิลป์ตะวันตก ประดับไว้ ณ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัยอนุมัติให้สามารถดำเนินการสอนได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ครอบคลุมปัจจุบันจากประวัติความเป็นมาของบัลเลต์ ทำให้ทราบว่าการจะสนับสนุนการนักบัลเลต์ในยุคเริ่มแรกนั้นส่วนประกอบสำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ ฐานะทางสังคมชั้นสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนจากราชวงศ์และเงินทุนสนับสนุน และนอกจากนี้ยังมีเรื่องโอกาสทางการแสดงบัลเลต์ในโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น การแสดงบัลเลต์เพื่อต้อนรับราชคันตุกะ เป็นต้น

2.1.2 เอกสารที่เกี่ยวกับนักบัลเลต์ชาย

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาแนวโน้มเด็กนักเรียนชายที่ได้เรียนการเต้นบัลเลต์และจะยึดการเต้นบัลเลต์เป็นวิชาชีพในอนาคต” ภาควิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2538 โดย วิรุวรรณ ราชสุนทร ได้กล่าวถึงปัจจัยของเด็กนักเรียนชายที่จะยึดการเต้นบัลเลต์เป็นวิชาชีพในอนาคตว่าส่วนหนึ่งมาจากการได้เห็นแบบอย่างที่ดีเป็นแรงบันดาลใจสู่การหันมาเลือกอาชีพบัลเลต์อย่างจริงจัง

แนวทางที่ได้จากลักษณะที่โดดเด่นของนักบัลเลต์ชายสากล คือ ลักษณะการเต้นที่มีความสามารถเฉพาะตัว อาทิ ความแข็งแรง การกระโดดที่ทรงพลังและงดงาม ท่วงท่าการเต้นที่งดงามที่ไม่มีที่ไหนมาก่อน เป็นต้น การเป็นนักออกแบบสร้างสรรค์การเต้นบัลเลต์ที่น่าจดจำและเป็นที่ยอมรับจากการผลิตงานที่งดงามและไม่เคยมีมาก่อน การเป็นครูผู้โดดเด่นด้านการถ่ายทอดวิชาที่มีความสำคัญอย่างมากกับประวัติศาสตร์บัลเลต์หรือสร้างลูกศิษย์จนมีชื่อเสียงสู่วงการบัลเลต์สากล การเป็นนักบัลเลต์ที่จบมาจากสถาบันการสอนบัลเลต์หรือครูบัลเลต์ที่มีชื่อเสียงและโดดเด่นทางด้านบัลเลต์ในลักษณะต่างๆ และการเจริญรอยตามนักบัลเลต์ที่เก่งที่ตนเองตั้งไว้เป็นแรงบันดาลใจ

2.1.3 เอกสารที่เกี่ยวกับปัจจัยภายในและภายนอกของความสำเร็และเครื่องชี้วัดความสำเร็จ

ศึกษาโดยเทียบเคียงจากตัวอย่างบุคคลที่ได้รับยกย่องให้ศิลปินแห่งชาติในสาขาต่างๆ ที่ใกล้เคียงกับบัลเลต์ทำให้ได้ทราบว่าบุคคลเหล่านั้นมีคุณสมบัติที่โดดเด่น ดังนี้ (1) การผลิตงานโดยสอดแทรกความรู้และการพัฒนาสู่สังคม (2) มีความสามารถที่โดดเด่นหลายด้านในสายของแขนงนั้นๆ (3) มีความสามารถด้านนั้นๆเป็นที่ยอมรับและชื่นชมจากบุคคลสำคัญในวงการเดียวกันหรือได้รับรางวัลสำคัญในแขนงนั้นๆ (4) มีการผลิตผลงานที่สร้างสรรค์และเป็นที่ยอมรับอย่างมากหรือได้รับรางวัลที่สำคัญในแขนงนั้นๆ

ศึกษาจากแผนพัฒนาชาติทำให้ทราบว่า การเปิดรับศิลปะ วัฒนธรรมและพัฒนาในส่วนของตนสู่ระดับสากลเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาชาติ ฉะนั้น บัลเลต์จึงมีส่วนสำคัญในการยกระดับศิลปะ วัฒนธรรมสู่สากลได้ส่วนหนึ่ง

ศึกษาจากสถาบันพระมหากษัตริย์ทำให้ทราบว่า การพัฒนาตนเองและสังคมนั้นต้องอาศัยปัญญา การวางแผนที่ดี ความแน่วแน่และสมาธิในการทำงาน

ศึกษาจากสถาบันทางการศึกษาบัลเลต์ ครู และแขนงใกล้เคียง ทำให้ทราบว่า การพัฒนานักบัลเลต์นั้นขึ้นอยู่กับระบบทางการศึกษาที่มีแบบแผนที่ได้มาตรฐาน และคุณลักษณะส่วนบุคคลในด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่

ศึกษาจากสถาบันครอบครัวทำให้ทราบว่าครอบครัวมีส่วนสำคัญ สนับสนุนครอบครัวอย่างถูกต้องมีส่วนการพัฒนาบุคคลได้โดยจำแนกได้ ดังนี้ การมีความพอประมาณรู้ระดับของตนเอง การมีเหตุผลในการทำงาน การมีภูมิคุ้มกันตนเองจากภัยต่างๆ มีคุณธรรม และมีความรู้สถาบันประชาคมที่ตนคิดจากบุคคลสำคัญและนักปราชญ์แสดงถึงความสำคัญของการจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องประกอบไปด้วย (1)การร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อการพัฒนา (2)การมีใจเป็นผู้นำและเป็นนักพัฒนาตนเอง (3)สร้างคุณลักษณะอันส่งเสริมการก้าวหน้าของตน อาทิ ประหยัดอดออม แบ่งเวลาการ

ทำงานที่เหมาะสม ทำงานเกินเวลา รักงาน เชื้อมั่น มุ่งมั่น กระตือรือร้น ทำงานรวดเร็ว แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

ศึกษาจากสถาบันศาสนาในทางพระพุทธศาสนากล่าวถึงการจะทำสิ่งใดให้ประสบความสำเร็จไว้ว่าผู้กระทำการนั้นจะต้องมี อิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

2.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ และสนทนาอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะได้ตรวจสอบข้อมูลที่สมบูรณ์ตรงกับข้อเท็จจริงมากขึ้น

2.2.1 การสำรวจ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับบัลเลต์ โดยทางตรง คือกรณีศึกษา 5 ท่านคือ

- ครูเอกชัย ไก่แก้ว
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริมงคล นาฏยกุล
- ดร.พีระ พันธุ์ท้าว
- อาจารย์ชิตพล เปลี่ยนศิริ
- คุณพัลลภ นามโสม

เพื่อการสืบค้นข้อมูลด้านประวัติ เทคนิค วิธีการ ทักษะที่สร้างความสำเร็จของตัวกรณีศึกษา อีกทั้งปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลให้สามารถดำรงตนในสายวิชาชีพนี้ได้อย่างมั่นคงได้

2.2.2 การสังเกต แบ่งออกเป็น

- สังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยมีส่วนร่วมกับการแสดงบัลเลต์ที่กรณีศึกษาที่ 2 กลุ่ม ทั้งช่วงซ้อมการแสดงย่อย ช่วงซ้อมการแสดงใหญ่ ช่วงซ้อมกับสถานที่จริงและช่วงแสดงจริง

- สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยผู้วิจัยได้สังเกตจากการเป็นผู้ชม หรือแสดงในงานเดียวกันแต่คนละชุดการแสดงกับกรณีศึกษา และยังได้ซักถามข้อมูล หรือจดจำสิ่งที่พูดออกมาที่เป็นประโยชน์

2.2.3 การสัมภาษณ์ (Interview) แบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview)

สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อตอบวัตถุประสงค์วิจัยในด้านคุณลักษณะของนักบัลเลต์ชายและปัจจัยแวดล้อมของความสำเร็จ

สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นแล้วนำมาตีความ เพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในสิ่งที่กรณีศึกษามีทั้งด้านมุมทัศน์ ลักษณะนิสัยประจำตัว และอื่นๆ

การจัดทำข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลจากภาคสนาม โดยแยกตามความมุ่งหมายของการวิจัย มาจัดกระทำดังนี้

1. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารต่างๆ มาศึกษาอย่างละเอียดพร้อมจัดระบบหมวดหมู่ ตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้

2. นำข้อมูลจากภาคสนามที่เก็บรวบรวมได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสังเกต การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ซึ่งได้จัดบันทึกไว้ และนำแถบบันทึกเสียงมาถอดความแยกประเภท จัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย

3. นำข้อมูลทั้งที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารและข้อมูลภาคสนามตามที่รวบรวมได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์โดยมีขั้นตอนดังนี้

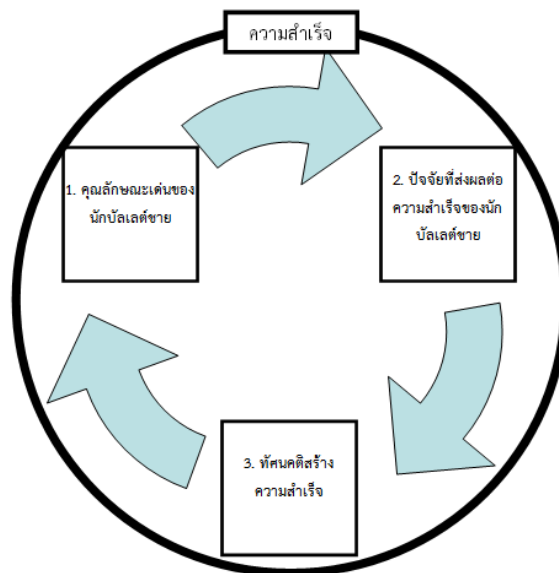
1. ตรวจสอบข้อมูลที่สัมภาษณ์จากกลุ่มประชากร
2. นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่
3. สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละกลุ่มจากเครื่องมือ
4. นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงตามความมุ่งหมาย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายที่กำหนด โดยใช้การนำเสนอในลักษณะเชิงพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

การเป็นนักบัลเลตชายที่ประสบความสำเร็จมีองค์ประกอบที่สามารถจำแนกเป็นส่วนหลักได้ 3 ส่วน คือ

จากภาพเป็นการแสดงถึงที่มาของความสำเร็จของนักบัลเลตชายไทย ซึ่งแต่ละส่วนล้วนมีความสำคัญที่ส่งผลถึงกันและกันกล่าวคือ ถ้าหากเรามีคุณสมบัติข้อที่ 1.คุณลักษณะเด่นของนักบัลเลตชาย ก็ส่งผลให้เกิดข้อที่ 2.ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักบัลเลตชาย ตัวอย่างเช่น ถ้าเรามีความสามารถทางการเต้นบัลเลตที่โดดเด่น เราก็จะมีโอกาสได้รับโอกาสในการแสดงบัลเลตที่หยิบยื่นให้จากผู้ที่มีความสามารถของเรา และโอกาสนั้นก็กลับมาเป็นประสบการณ์ก่อเกิดทัศนคติทาง

ความคิดเรื่องแนวทางการสร้างความสำเร็จในข้อ 3.ทัศนคติสร้างความสำเร็จ และเมื่อมีทัศนคติที่ถูกต้องก็นำไปสู่การปฏิบัติตัวที่ถูกต้องก่อนในที่สุดก็ก่อให้เกิดคุณสมบัติในข้อที่ 1 ขึ้นนั่นเอง ฉะนั้น ไม่ว่าจะเริ่มต้นที่ข้อไหนหากยังดำรงคุณสมบัติยึดถือปฏิบัติข้ออื่นๆก็จะตามมาและส่งผลก่อให้เกิดความสำเร็จตามมา

นักบัลเลตชายที่ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมีปัจจัยที่สนับสนุนทั้งภายนอกและภายในตนเอง หากจำแนกให้เห็นเด่นชัดก็สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ 1.คุณลักษณะเด่นของนักบัลเลตชาย 2.ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักบัลเลตชาย และ 3.ทัศนคติสร้างความสำเร็จ แต่สิ่งสำคัญเหนืออื่นใดคือการสร้างลักษณะนิสัย พฤติกรรม การกระทำอันส่งผลสู่ความเป็นนักบัลเลตชายในอุดมคติ และการเจอครูที่ดี เก่ง สามารถสอนพัฒนาตัวเราให้เป็นนักบัลเลตที่เก่งได้ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญอันนำไปสู่ส่วนสำคัญอื่นๆ ในการสร้างความสำเร็จในการเป็นนักบัลเลตชาย

1. คุณลักษณะเด่นของนักบัลเลตชาย ในส่วนของการแสดงบัลเลตคือการนำเสนอความงามของการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบดนตรี โดยมีเรื่องราวเป็นตัวนำการแสดง ฉะนั้นจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ผู้ชมจะชื่นชมนักแสดงที่มีสรีระที่สวยงามมาเป็นอันดับแรก ด้วยประการนี้เองนักบัลเลตที่มีสรีระร่างกายที่เหมาะสมจึงได้รับการพิจารณาเป็นขั้นต้น โดยเฉพาะบทที่ต้องเป็นนักแสดงนำต้องมีทั้งรูปร่างหน้าตาที่ดี เหมาะสม ประเด็นต่อมาจึงค่อยกล่าวถึงความสามารถทางการแสดงบัลเลต 2 ลักษณะคือ การแสดงออกทางการแสดง และการเต้นบัลเลต ซึ่งการแสดงออกทางการแสดงนั้นนักบัลเลตต้องมีความสามารถในการเข้าถึงบทบาทตัวละคร เข้าถึงอารมณ์ สถานการณ์ของเรื่องราว และเข้าใจเรื่องราวการแสดงเป็นอย่างดี ซึ่งในกรณีศึกษานี้ มีทั้งเทคนิคของการศึกษาให้ท่องแท้ การสร้างตัวละครในจินตนาการ และความเข้าใจเข้าถึงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงนั้นมีส่วนช่วยให้สื่อการแสดงออกมาได้ดี แต่บางครั้งผู้ที่มีความสามารถที่โดดเด่นกว่าทุกคนโดยที่มีรูปร่างหน้าตาธรรมดาที่ได้รับการพิจารณาก่อนได้เช่นกัน เพราะการเต้นบัลเลตเป็นการเต้นที่ไม่ใช่ทุกคนสามารถทำได้ การเต้นบัลเลตต้องอาศัยการฝึกซ้อม การเรียนรู้ การสร้างกล้ามเนื้อที่ถูกต้อง

อีกส่วนหนึ่งคือความสามารถทางการเต้นซึ่งนักบัลเลตชายต้องแสดงโชว์ในด้านของพลังกำลัง เช่นการกระโดดสูงพสานท่าบัลเลต การหมุนตัว ในการนี้ต้องอาศัยทั้งกำลังกล้ามเนื้อส่วนต่างๆที่ต้องฝึกฝนมาอย่างดี ส่วนที่เน้นความสำคัญคือพลังกระโดดจากกล้ามเนื้อต้นขาซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้สามารถกระโดดได้สูง และอีกประการคือเทคนิคในการท่าเทคนิคบัลเลตให้สำเร็จซึ่งหมายถึงการเลียนแบบ การสังเกต การวิเคราะห์ การซึมซับและการประยุกต์ให้เป็นตัวเอง แต่ถึงอย่างไรก็ต้องอาศัยการฝึกฝนเข้าไปเข้ามาเพื่อให้กล้ามเนื้อจดจำรายละเอียดในการใช้แรง ฟ่อนกำลัง เกร็งกล้ามเนื้อได้ถูกต้อง แม้กระทั่งการกำหนดลมหายใจเข้าออกก็ตามที่

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักบัลเลตชาย ส่วนต่อมาคือปัจจัยที่ส่งผลคือโอกาสที่เข้ามาสู่ตัวบุคคลที่จะประสบความสำเร็จได้สำหรับนักบัลเลตคือการได้เรียนบัลเลตเร็วๆ ยิ่งเร็วเท่าไรยิ่งดีเพราะว่าการเต้นบัลเลตเน้นการใช้ร่างกายทุกส่วน จึงต้องมีการตัดสรีระ ฝึกฝนกล้ามเนื้อ สร้างความแข็งแรง สร้างความยืดหยุ่น ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนที่ละนิด อีกทั้งการได้เจอครูสอนบัลเลตที่มีประสบการณ์การสอนนักบัลเลตผู้ชายเพื่อจากได้เข้าใจการใช้กล้ามเนื้อและสามารถบอกเทคนิควิธีการเต้นบัลเลตได้ พร้อมทั้งโอกาสการได้รับเชิญแสดงเวทีทั้งในและต่างประเทศเป็นทั้งการเปิดตัวและเก็บเกี่ยวประสบการณ์ หรือแม้กระทั่งการได้เป็นครูสอนเกี่ยวกับศิลปะการแสดงสาขาใกล้เคียงหรือสาขาบัลเลตด้วยกันก็แสดงถึงความสามารถที่มีอยู่ การจะเป็นนักบัลเลตที่ประสบความสำเร็จได้นั้น นอกจากตัวเองเป็นผู้กำหนดก็ต้องประสานกันกับสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ก้าวสู่ความสำเร็จได้อย่างราบรื่น หรือรวดเร็วได้ เช่น ครอบครัวที่ส่งเสริมสนับสนุน บุคคลที่อยู่ในวงการบัลเลตในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน ต่างก็มีส่วนทำให้เกิดการพัฒนาขึ้นได้หากได้เจอในจังหวะที่เหมาะสม เช่น เพื่อนร่วมเรียนบัลเลตที่ตั้งใจสมัยที่ยังเรียนก็สร้างแรงบันดาลใจได้ หรือจะมีนักเต้นเป็นแรงบันดาลใจก็ช่วยขับเคลื่อน ผลักดันสู่ความสำเร็จได้เช่นกัน แม้กระทั่งเพื่อนร่วมวิชาชีพเดียวกันเมื่อมีส่วนได้มาร่วมงานก็เกิดการซึมซับใน

ส่วนที่ดีได้ทั้งนี้ก็ต้องเป็นโอกาสได้เจอคนที่เก่ง ดีมากเท่าไรก็จะยิ่งสร้างบรรทัดฐานของมาตรฐานนักบัลเลต์ให้สูงยิ่งขึ้น คุณภาพของนักเต้นบัลเลต์ก็สูงตามมา

3. ทักษะคิดสร้างความสำเร็จ ส่วนนี้ถือเป็นส่วนที่สำคัญคือทัศนคติของบุคคลส่งผลต่อความสำเร็จได้หากยังคง ดำรงทัศนคติและทำตามไม่เปลี่ยนแปลงหนทางสู่ความสำเร็จทั้งหลายก็จะสามารถทำให้เกิดความสำเร็จขึ้นมาได้เช่นกัน ทั้งนี้ ก็ต้องมีทัศนคติที่จะสามารถส่งผลให้สำเร็จด้วย เช่น เป็นนายตัวเอง รู้ถูก รู้ควร รู้กาลเทศะ มีในรักในวิชาชีพ ทำร่างกายให้ พร้อมในฐานะนักบัลเลต์ มีระเบียบ มีวินัย มีความรับผิดชอบ หาคู่ที่ดี ตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ร่วมงาน รู้จักแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างชาญฉลาด ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้เป็นสิ่งที่กรณีศึกษาตระหนักว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ ตนเองประสบความสำเร็จจนถึงทุกวันนี้ได้

หากกล่าวโดยรวมแล้วนักบัลเลต์ชายที่ประสบความสำเร็จอันดับแรกคือ ทำการแสดงบัลเลต์ที่สมบูรณ์ ซึ่งใน ส่วนที่ตัวนักบัลเลต์สามารถสร้างความสมบูรณ์ได้คือ มีความสามารถทางการเต้นบัลเลต์ที่ดี มีการแสดงได้ตามบทบาท มี รูปร่างหน้าตาดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็ขึ้นอยู่กับการศึกษาอย่างถูกต้อง สม่าเสมอ ซึ่งได้มาจากการเรียนรู้ด้วยตนเองและการได้ครู สอนบัลเลต์ที่ดิฉันเอง **อันดับสองคือ** ความประพฤติตัวที่ดี เหมาะสม คือวินัย ความรับผิดชอบ รู้หน้าที่ รู้ถูก รู้ควร รู้กาลเทศะ ตรงต่อเวลา ข้อนี้เป็นคุณสมบัติที่ทุกคนอยากจะทำร่วมกันด้วย **อันดับสาม** คือ การสนับสนุนที่ดี คือโอกาสที่ดีต่างๆที่หยิบยื่น มาให้เมื่อเราพร้อมที่จะรับในเวลาที่เหมาะสม ข้อนี้ก็ต้องอาศัยตัวเองก่อนในเรื่องของการเตรียมความพร้อมสำหรับโอกาส ต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต ฉะนั้นข้อสำคัญที่สุดคือ การสร้างตัวตนให้เป็นนักบัลเลต์ชายที่สมบูรณ์แบบให้ได้โดยเร็วที่สุดเพื่อรองรับ โอกาสที่ดีให้ได้มากที่สุดนั่นเอง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้นำมาเขียนสรุปออกนั้น ทางผู้วิจัยได้นำข้อคิดเห็นที่ได้ทำการสืบค้นเพื่อใช้ในการอ้างอิงในบท ของเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาเปรียบเทียบผลสรุปที่ได้ เพื่อให้เกิดเห็นความต่างและความมีส่วนร่วมเพื่อใช้เป็น เครื่องบ่งบอกว่าตรงกับวัตถุประสงค์ที่หาและมีความเป็นหลักการที่พึงรับได้ดังนี้

1. เอกสารประกอบการเรียน การสอน วิชา Western Dance เรื่อง “Inside Western Dance” โดย ดร.พีระพันธ์ ลูก ท้าว กล่าวถึง บทบาทการแสดงของนักบัลเลต์ชายที่เริ่มมาให้ความสำคัญทัดเทียมกับนักบัลเลต์หญิงในยุคบัลเลต์คลาสสิก ซึ่งการเต้นของนักบัลเลต์ชายจะมีความสำคัญในด้านพลังกำลังในการยกนักบัลเลต์หญิงให้สูงเหนือศีรษะตน การ ประดับประดองการหมุนของนักบัลเลต์หญิงให้อยู่ในอ้อมแขน เทคนิคการเต้นที่กำลังทางการกระโดด การหมุนหรือการ กระโดดพร้อมหมุนอย่างรวดเร็ว เป็นต้น แนวทางที่ได้จากลักษณะที่โดดเด่นของนักบัลเลต์ชายสากล คือ ลักษณะการเต้นที่มีความสามารถเฉพาะตัว อาทิ ความแข็งแรง การกระโดดที่ทรงพลังและงดงาม ท่วงท่าการเต้นที่งดงามที่ไม่มีที่ไหนมาก่อน ซึ่ง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ลักษณะเด่นของกรณีศึกษานั้นมีความสามารถทางกายภาพที่โดดเด่นคือ สามารถเต้นและทำท่าพื้นฐาน ได้ รวมไปถึงท่าเทคนิคที่ยากของบัลเลต์ได้ เพียงแต่อาจเป็นท่าที่เคยพบเห็นมาแล้ว แต่ในทางบัลเลต์ถือว่าเป็นท่าเต้นขั้นสูง การเป็นนักบัลเลต์ที่จบมาจากสถาบันการสอนบัลเลต์หรือครูบัลเลต์ที่มีชื่อเสียงและโดดเด่นทางด้านบัลเลต์ในลักษณะต่างๆ อาจจะยืนยันเป็นหลักฐานไม่ได้ว่ากรณีศึกษาจบจากสถาบันบัลเลต์ชั้นนำ แต่หากทำความเข้าใจในลักษณะของวงการบัลเลต์ ไทย เป็นที่ทราบกันดีว่านักบัลเลต์ที่ผลิตมาจากขอนแก่น ซึ่งมาจากครูเอกชัย โกวแก้วล้วนแล้วแต่มีคุณภาพสูงทั้งนั้น ทั้งนี้ดูได้ จากผลงานของตัวนักบัลเลต์เองการเจริญรอยตามนักบัลเลต์ที่เก่งที่ตนเองตั้งไว้เป็นแรงบันดาลใจ ในส่วนนี้มีกรณีศึกษาได้ตั้ง นักเต้นบัลเลต์ที่ตนเห็นว่าเก่งและมีส่วนคล้ายกับตนเองและคำก็ประสบความสำเร็จในทางบัลเลต์ไว้เป็นแบบอย่างในการ เจริญรอยตามและก็สามารถช่วยเป็นแรงผลักดันและพัฒนาตนเองที่ก้าวสู่ระดับการเต้นบัลเลต์ที่สูงขึ้นได้

2. ร่างกาย Dancer ชายในอุดมคติ คือ ร่างกาย Dancer ชายในอุดมคติของ ความสูง ตามข้อมูลร่างกายนักบัลเลต์ชายในอุดมคติคือ 175 – 188 เซนติเมตร, น้ำหนัก ตามข้อมูลร่างกายนักบัลเลต์ชายในอุดมคติคือ 61 – 75 กิโลกรัม, ข้อมูลร่างกายนักบัลเลต์ชายในอุดมคติคือ หลังตรง รอบเอวบาง สะโพกแคบ, มีกล้ามเนื้อต้นขาขนาดใหญ่กว่าน่องเล็กน้อย, ขาตรง, คีรษะ และความยาวคอ สวมส่วนกับรูป, ช่วงไหล่กว้าง กล้ามเนื้อบริเวณนี้จะต้องไม่ใหญ่จนเกินพอดี ดูแล้วรูปร่างโดยรวมต้องเป็นไปในลักษณะสูงโปร่ง ไม่ดูแล้วแคระ เตี้ย ตัน, ลำตัวไม่ยาวหรือสั้นได้สัดส่วน, แขนยาวและมือยาว, กล้ามเนื้อขาไม่ใหญ่เกินไป, Point เท้าได้มาตรฐาน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ลักษณะเด่นของกรณีศึกษานั้นข้อสำคัญที่ปฏิเสธไม่ได้คือ สรีระร่างกาย เพราะศิลปะการเต้นบัลเลต์เป็นการใช้ร่างกายในการเต้น การสื่อสาร การแสดงออก การเล่าเรื่องราวต่างๆ โดยไม่ได้พูดกันเลย ฉะนั้นนักบัลเลต์ต้องมีลักษณะสรีระที่งดงาม เป็นที่ดึงดูดต่อสายตาผู้พบเห็น ซึ่งสำหรับนักบัลเลต์ชายก็มี สรีระนักบัลเลต์ในอุดมคติขึ้นมาอ้างอิง และเมื่อเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาแล้วก็ยังถือว่าตัวของกรณีศึกษาทุกคนมีสรีระร่างกายเข้าเกณฑ์ของสรีระนักบัลเลต์ในอุดมคติ

3. มีเทคนิคการแสดงพื้นฐาน ได้แก่ การสร้างความเชื่อคือการสวมบทบาทของตัวละครในเรื่องนั้น และการแสดงร่วมกับผู้อื่นผู้แสดงต้องแสดงทั้งบทรบ บทส่งตลอดเวลา การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้แสดงละครที่ดี นอกจากจะแสดงบทบาทของตนให้สมจริงแล้ว ต้องมีทักษะและความสามารถในการร่วมแสดงกับผู้อื่นด้วย สำหรับการศึกษาศาสตร์ของกรณีศึกษาจากคล้ายกับแนวทางของการสร้างความเชื่อกล่าวคือทิศทางที่นักบัลเลต์กรณีศึกษาใช้คือการสร้างตัวละครขึ้นในจินตนาการที่มีความเหมือนกับบทบาทที่ตนเองได้รับและนำตัวเองเข้าไปเป็นตัวละครในจินตนาการนั้นด้วยการฝึกซ้อม การแสดงออก การสื่อสารอารมณ์ จนสามารถทำให้ผู้ชมเชื่อว่าเราคือตัวละครนั้นได้

4. วิทยานิพนธ์ประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ระดับบัณฑิตศึกษาเรื่อง “ประวัติบัลเลต์ในประเทศไทย” ภาควิชา นาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2542 โดย สุพรรณิ บุญเพ็ง กล่าวถึง ประวัติ บัลเลต์ การแพร่กระจายและการเจริญเติบโตของบัลเลต์ในประเทศไทยทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ทำให้เห็นว่า บัลเลต์มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องและยาวนานทั้งยังมีบทบาทสำคัญในวงราชการสำนักในเรื่องของการใช้ศิลปะบัลเลต์เพื่อต้อนรับคณะทูต แยกจากต่างบ้านต่างเมือง จากประวัติความเป็นมาของบัลเลต์ ทำให้ทราบว่าการจะสนับสนุนการนักบัลเลต์ในยุคเริ่มแรกนั้นส่วนประกอบสำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ ฐานะทางสังคมชั้นสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนจากราชวงศ์และเงินทุนสนับสนุน และนอกจากนี้ยังมีเรื่องโอกาสทางการแสดงบัลเลต์ในโอกาสสำคัญต่างๆ เช่น การแสดงบัลเลต์เพื่อต้อนรับราชคันตุกะ เป็นต้น จากการศึกษาคงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าการมีโอกาสดำเนินการแสดงบนเวทีที่สำคัญๆ นั้นสร้างชื่อเสียงให้กับตนเองและเป็นประสบการณ์ที่ดีซึ่งกรณีศึกษาก็มีประสบการณ์การแสดงในงานระดับประเทศมาแล้วทั้งนั้น จึงทำให้ในยุคสมัยของนักบัลเลต์จะเป็นที่รู้จักกันดีในฐานะนักแสดงบัลเลต์นำชายของไทย

5. วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาแนวโน้มเด็กนักเรียนชายที่ได้เรียนการเต้นบัลเลต์และจะยึดการเต้นบัลเลต์เป็นวิชาชีพในอนาคต” ภาควิชา นาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2538 โดย วิวรรธน์ ราชสุนทร ได้กล่าวถึงปัจจัยของเด็กนักเรียนชายที่จะยึดการเต้นบัลเลต์เป็นวิชาชีพในอนาคตว่าส่วนหนึ่งมาจากการได้เห็นแบบอย่างที่ดีเป็นแรงบัลดาลใจสู่การหันมาเลือกอาชีพบัลเลต์อย่างจริงจัง เช่นเดียวกันกับกรณีศึกษาบางท่านที่เห็นรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จแล้วจึงวางแผนให้ตนเองเจริญรอยตามความสำเร็จนั้นบ้าง การมีตัวอย่างของความสำเร็จนั้นช่วยสร้างความมั่นใจให้เราได้ว่าถ้าเราลงมือทำอย่างจริงจังแล้วก็จะสามารถสำเร็จได้ดังเช่นตัวอย่างที่ปรากฏ จากการศึกษาเทียบเคียงกับข้อมูลของเอกสารที่ได้นั้นจะเห็นได้ว่าคำตอบของวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางความสำเร็จของนักบัลเลต์ชาย จึงพอเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าสามารถนำผลงานวิจัยนี้ไปใช้ปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางสำหรับความสำเร็จของนักบัลเลต์ได้เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ในความสำเร็จของนักบัลเลตชายเมื่อศึกษาให้ดีแล้วล้วนแต่ทุกคนต้องหลักข้อสำคัญเหมือนดังหลักความสำเร็จจากหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า สำหรับคนที่ปรารถนาความสำเร็จในหน้าที่การงานหรือการประกอบอาชีพนั้น ทางพระพุทธศาสนาได้แนะถึงคุณธรรมในการพิชิตงานไว้ดังต่อไปนี้

อิทธิบาท 4 คือ

1. ฉันทะ ให้มีความรักในงาน สิ่งที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของความสำเร็จในงานทุกๆ อย่างคือการมีความรักในงานรักในการทำงาน มีความพอใจในสิ่งที่ทำ ข้อนี้จะทำให้เราสามารถทำงานได้อย่างมีความสุขในสิ่งที่ทำ ใส่ใจในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับบัลเลต เมื่อทำแล้วก็มีกำลังใจและอยู่กับสิ่งที่ทำได้นานจนสามารถที่จะเจอหนทางที่จะประสบความสำเร็จได้ในที่สุด
2. วิริยะ ให้มีความเพียรในงาน การรักษาความต่อเนื่องในสิ่งที่ทำ อย่างไม่ลดละความพยายาม ไม่ย่อท้อและไม่ทอดทิ้ง แม้หนทางในสิ่งที่ทำจะยังห่างไกลความสำเร็จก็ตามแต่ก็ยังมุ่งมั่นทำต่อไปโดยเชื่อว่าความสำเร็จจะมาถึงในวันหนึ่งเช่นนี้แล้วความสำเร็จก็จะมาถึงได้เช่นกัน ในทางบัลเลตก็คือการมีความสม่ำเสมอในการอดทนฝึกซ้อมบัลเลตอย่างต่อเนื่อง อดทนต่อความเหนื่อยล้าเป็นเวลาหลายปีเพื่อสร้างศักยภาพทางบัลเลตอย่างเต็มมืออาชีพ
3. จิตตะ ให้มีความเอาใจใส่สนใจในงานมีการตั้งสมาธิในงานอย่างแน่วแน่ เรียกว่าจิตใจจดจ่อในสิ่งที่ทำเหนือสิ่งอื่นใด ก็ย่อมจะสามารถมองเห็นทางที่จะดำเนินสู่ความสำเร็จได้ ในทางบัลเลตอาจหมายถึงการจินตนาการให้ตนเองเป็นนักบัลเลตอยู่ตลอดเวลาทั้งการแสดงออก การดำเนินชีวิต การใช้ร่างกาย เช่นนี้แล้วความสำเร็จย่อมเข้ามาใกล้มากยิ่งขึ้น
4. วิมังสา ให้ไตร่ตรองใคร่ครวญในผลงาน คือการหมั่นศึกษา ตรึกตรอง ทบทวนในสิ่งที่สำคัญให้ถ่องแท้ เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง สามารถพิจารณาวิเคราะห์ในสิ่งที่เกี่ยวข้องในวิชาบัลเลตหรือองค์ประกอบที่สำคัญของการเป็นนักบัลเลตได้อย่างชัดเจนและลำดับความสำคัญได้อย่างถูกต้องว่าสิ่งใดควรให้ความสำคัญที่สุดหากมีครบทั้ง 4 ข้อแล้วไม่ว่าทำการใดๆ เชื่อว่าจะประสบผลสำเร็จได้

เอกสารอ้างอิง

พลตรีหลวงวิจิตร วาทการ. รำลึก 100 ปีพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ:บทคัดสรรว่าด้วยชีวประวัติและผลงาน, ม.ป.ป.

พีระพันธ์ ลูกท้าว. Inside Western Dance. เอกสารประกอบการสอนวิชา 0605101 ภาควิชาศิลปะการแสดง

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ม.ป.ป.

พีระพงษ์ เสนไสย. การศึกษาบัลเลต ณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ม.ป.ป.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม, ม.ป.ป.

สิริธร ศรีชลาคม. นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย : การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยกับนาฏศิลป์สกุลอื่นๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2510-

2542. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สิริพร ศรีเพ็ง. แนวทางการจัดตั้งคณะบัลเลตในประเทศไทย. รายงาน 3504418 การวิจัย 2, 2541.

สุพรรณิ บุญเพ็ง. ประวัติบัลเลตในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. นาฏศิลป์ปริทรรศน์ที่ 9. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สุเมธ แวงนิมทว. 2544. 9 ส. ฤๅญแจแห่งความสำเร็จพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : บัๅคแบงค์, ม.ป.ป.

อรุรจมารุณ ๅยวิสุทธี. ๅศึกษาพัฒนาการศิลปะการเต้นบัลเลๅต์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรุณๅศึกษาโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น. คณะศิลปะกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550

University Press of Florida. Classical Ballet Technique. University Press of Florida, 1989.